

Opinia



Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/166/54/91

OPINIA PUBLICZNA O PRYWATYZACJI

Komunikat z badań

Warszawa, maj 1991 r.

Prywatyzacja państwowych przedsiębiorstw była jednym z tematów, na które wypowiedali się w kwietniowym sondażu¹ respondenci CBOS.

Ocena skutków prywatyzacji dla gospodarki
i respondenta

W kwietniu - podobnie jak w poprzednich badaniach - liczba ankietowanych korzystnie oceniających skutki prywatyzacji dla polskiej gospodarki przewyższała liczbę mających do niej ambiwalentny bądź negatywny stosunek. Co piąty badany nie wyraził swojego zdania w tej kwestii.

w procentach

	CBOS			
<i>Czy dla polskiej gospodarki prywatyzacja będzie przedsięwzięciem:</i>				
	<u>XI '90</u>	<u>I '91</u>	<u>II '91</u>	<u>IV '91</u>
<i>korzystnym</i>	43,4	47,3	42,4	41,7
<i>w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym</i>	24,2	27,3	25,6	29,6
<i>niekorzystnym</i>	7,9	5,1	10,7	9,4
<i>Trudno powiedzieć</i>	24,3	20,3	21,3	19,3

Utrzymujący się wysoki poziom odpowiedzi *trudno powiedzieć* może być wskaźnikiem braku wiedzy o prywatyzacji bądź dezorientacji wynikającej z niemożności powiązania prywatyzacji z przyszłym stanem naszej gospodarki.

Osobiste odczucia respondentów wobec zamierzonej prywatyzacji uległy w kwietniu pewnym zmianom.

O ile w lutym zdania ankietowanych były bardzo podzielone, to obecnie - tak jak i w trzech pierwszych pomiarach - największa liczba respondentów (nieznaczny przyrost od lutego - 4,9 punktu procentowego) odpowiada, że prywatyzacja budzi u nich *tyle*

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (15) - badanie przeprowadzono w dniach 13-16 kwietnia 1991 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności (N=1000).

w procentach

	CBOS				
<i>Czy zamierzona prywatyzacja polskiej gospodarki budzi u Pana(i) osobiście?</i>					
	<u>X'90</u>	<u>XI'90</u>	<u>I'91</u>	<u>II'91</u>	<u>IV'91</u>
<i>Więcej nadziei niż obaw</i>	27,8	26,7	30,9	25,4	25,7
<i>Tyle samo obaw co nadziei</i>	36,2	32,2	36,4	28,5	33,4
<i>Więcej obaw niż nadziei</i>	18,3	22,1	16,5	27,4	23,5
<i>Nie ma dla mnie żadnego znaczenia</i>	6,9	6,6	4,8	10,3	9,4
<i>Trudno powiedzieć</i>	10,5	11,9	11,2	8,3	7,5

samo obaw co nadziei. Mieszane odczucia ma więc w kwietniu co trzeci badany, co czwarty wiąże z prywatyzacją bądź więcej nadziei, bądź obaw. Co dziesiąty ankietowany uważa, że prywatyzacja *nie ma dla niego żadnego znaczenia*, a 7,5% nie ma zdania na ten temat.

Zestawienie przewidywań skutków prywatyzacji dla gospodarki i dla indywidualnej sytuacji wskazuje, że badani nadal dużo częściej spodziewają się pozytywnego (i rzadziej negatywnego) jej wpływu na stan gospodarki niż na ich warunki życia.

Ocena tempa działań prywatyzacyjnych

W kwietniu osłabły nieco widoczne w lutym zastrzeżenia ankietowanych co do tempa przeprowadzania procesu prywatyzacyjnego.

w procentach

	CBOS						
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają:</i>							
	<u>VI'90</u>	<u>IX'90</u>	<u>X'90</u>	<u>XI'90</u>	<u>I'91</u>	<u>II'91</u>	<u>IV'91</u>
<i>zbyt opieszale</i>	47,4	46,1	44,3	41,8	38,1	41,2	38,2
<i>wystarczająco szybko</i>	30,1	32,5	33,0	33,4	39,1	29,6	39,6
<i>zbyt szybko</i>	12,6	12,4	12,1	16,0	12,4	18,6	15,7
<i>Trudno powiedzieć</i>	9,3	8,8	10,2	8,3	10,0	10,4	6,4

Wśród respondentów kwietniowego sondażu równie popularna jest opinia o *wystarczająco szybkim* (przyrost od lutego o 10 punktów procentowych) co o *zbyt opieszalym* tempie przemian własnościowych. Najmniej ankietowanych sądzi, że jest ono *zbyt szybkie*.

Generalnie zatem, nadal utrzymuje się dwukrotna przewaga osób uważających, iż prywatyzacja przebiega zbyt wolno nad tymi, którzy mają przeciwne zdanie, ale przeciętna ocena wyraźnie zbliżyła się do odsetka charakteryzującego obecne tempo jako *wystarczające*.

Akcje - stosunek do ich nabywania

Zainteresowanie nabywaniem akcji przedsiębiorstw przeznaczonych przez rząd do prywatyzacji nie zmieniło się od grudnia - było i jest niewielkie.

w procentach

	CBOS			
<i>Czy zamierza Pan(i) kupić akcje prywatyzowanych przedsiębiorstw?</i>				
	<u>XII '90</u>	<u>I '91</u>	<u>II '91</u>	<u>IV '91</u>
<i>Tak</i>	8,8	7,9	7,7	8,8
<i>Nie</i>	87,9	86,8	87,5	85,5
<i>Trudno powiedzieć</i>	2,6	5,1	4,7	5,3

Uwaga: pominięto brak odpowiedzi.

Istotnym elementem przekształcania stosunków własnościowych w naszym kraju jest nie tylko prywatyzacja, ale również reprivatyzacja. Ważność obu tych procesów respondenci postrzegają następująco:

w procentach

	CBOS	
<i>Czy według Pana(i) ważniejsza jest:</i>	<u>III '91</u>	<u>IV '91</u>
<i>reprivatyzacja, tzn. zwrot byłej własności prywatnej</i>	10,4	11,7
<i>prywatyzacja, tzn. sprzedaż własności państwowej</i>	28,1	25,7
<i>obie te rzeczy są jednakowo ważne</i>	52,8	52,3
<i>Trudno powiedzieć</i>	8,6	9,6

Uwaga: pominięto brak odpowiedzi.

W kwietniu, podobnie jak miesiąc wcześniej, zdaniem ponad połowy badanych oba te procesy są jednakowo ważne. Wśród pozostałych osób ponad dwukrotnie częściej za ważniejszą uznano prywatyzację niż reprivatyzację. Tak więc, reprivatyzacja jest w opinii społecznej bardzo istotnym elementem kształtowania nowej struktury własności w naszym kraju, ale w porównaniu z prywatyzacją jest mniej ważna.

Prywatyzacja częściej jest postrzegana jako przedsięwzięcie korzystne dla polskiej gospodarki i sytuacji jednostkowych przez mężczyzn niż kobiety, mieszkańców miast (zwłaszcza dużych) niż wsi oraz najmłodszych (do 24 lat) uczestników sondażu (tab. 1 i 2 aneksu). Istnieje silna dodatnia zależność w tej mierze między poziomem wykształcenia, dochodem i statusem społeczno-zawodowym (wyróżniają się tu silnie popierający przekształcenia własnościowe przedsiębiorcy prywatni).

Niekorzystne poglądy o prywatyzacji są najczęściej formułowane przez badanych w wieku przedemerytalnym. Wśród różnych grup społeczno-zawodowych najgorzej oceniają przemiany własnościowe robotnicy niewykwalifikowani i leśni oraz rolnicy.

Zwolennicy prywatyzacji częściej niż inni patrzą na przyszłość kraju z nadzieją, mają prawicowe poglądy i są członkami "Solidarności".

x

x

x

Reasumując: zdaniem prawie połowy ankietowanych prywatyzacja jest korzystnym zabiegiem dla polskiej gospodarki. Dużo rzadsze jest przekonanie, że będzie ona miała pozytywny wpływ na sytuacje indywidualne. Tych, którzy tak uważają, jest jednak nieco więcej niż mających zdanie przeciwne. Tak więc, badani częściej spodziewają się pozytywnego (i rzadziej negatywnego) wpływu prywatyzacji na stan gospodarki niż na ich własną sytuację.

Tempo przekształceń własnościowych częściej uważają za zbyt opieszale niż zbyt szybkie. Chęć zakupu akcji przedsiębiorstw przeznaczonych do prywatyzacji deklaruje zaledwie 9% badanych.

Tabela 1

ANEKS

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy dla polskiej gospodarki prywatyzacja będzie przedsięwzięciem:</i>				Liczba osób
	korzystnym	w takim samym stopniu korzystnym co niekorzystnym	niekorzystnym	trudno powiedzieć	
Ogółem	42	30	9	19	1000
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	46	30	10	14	477
Kobiety	38	30	8	24	523
<u>Wiek</u>					
Do 24	53	28	8	11	105
25-29	42	34	9	15	95
30-39	44	30	7	19	266
40-49	38	34	10	18	161
50-59	45	30	9	16	152
60 lat i więcej	34	25	12	28	221
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	36	28	11	25	416
Miasto	46	31	8	15	584
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	43	37	5	14	113
21-100	42	27	11	20	178
101-500	50	29	8	12	164
501 tys. i więcej mieszkańców	47	33	6	13	129
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	44	25	14	17	167
Północno-wschodni (Białystok)	33	28	8	31	72
Północny (Gdańsk)	50	32	8	9	105
Południowy (Katowice)	50	24	6	20	164
Południowo-wschodni (Kraków)	37	32	13	18	161
Środkowowschodni (Lublin)	26	20	11	43	84
Środkowozachodni (Poznań)	39	44	9	9	137
Południowo-zachodni (Wrocław)	44	31	4	20	110
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	34	26	12	27	419
Zasadnicze zawodowe	40	37	11	12	248
Średnie	50	28	5	17	265
Wyższe	59	28	4	9	68
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	57	30	6	7	53
Pozostali umysłowi	51	28	5	16	214
Pracownicy handlu i usług	43	36	5	16	63
Robotnicy wykwalifikowani	40	34	8	18	260
Robotnicy niewykwalifikowani	42	24	14	20	146
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	16	49	13	22	37
Rolnicy	33	24	14	29	174
Prywatni przedsiębiorcy	42	30	9	19	43
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	48	30	9	12	33
451-700	32	31	10	26	159
701-950	43	25	9	23	209
951-1200	34	33	13	20	201
1201-1450	41	27	13	19	137
1451-1700	45	32	7	16	75
1701-1950	42	31	10	17	52
1951-2200	56	32	3	8	62
Powyżej 2200 tys. zł	63	29	1	7	70
<u>Odczucia co do przyszłości kraju</u>					
Nadzieja	62	23	5	10	304
Nadzieja i obawa	38	33	8	21	462
Obawa	22	31	20	27	228
Trudno powiedzieć	25	75	0	0	4
<u>Przynależność do b. PZPR</u>					
Należał	34	40	12	14	106
Nie należał	43	28	9	19	876
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>					
Lewica	34	38	11	16	128
Centrum	38	31	9	21	454
Prawica	51	23	9	16	315
Trudno powiedzieć	36	29	8	27	94
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	49	29	14	7	95
Skupionych w OPZZ	47	33	9	11	55
Innych	39	25	21	14	28
Nie należący do żadnych	41	29	9	21	800
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>					
Dobry	57	26	5	12	455
Zły	24	39	17	20	298
Trudno powiedzieć	35	26	7	32	247

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy zamierzona prywatyzacja polskiej gospodarki budzi u Pana(i) obawę?</i>					Liczba osób
	więcej nadziei niż obaw	tyle samo obaw co nadziei	więcej obaw niż nadziei	nie ma dla mnie żadnego znaczenia	trudno powiedzieć	
Ogółem	26	33	24	9	7	996
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	32	28	25	10	5	475
Kobiety	20	38	22	9	10	521
<u>Wiek</u>						
Do 24	30	35	14	17	3	105
25-29	27	28	30	10	5	93
30-39	27	37	23	6	6	266
40-49	28	33	25	9	4	161
50-59	26	35	28	7	4	151
60 lat i więcej	19	29	22	12	17	220
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	20	33	29	8	10	414
Miasto	30	34	20	10	6	582
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	23	36	23	8	10	113
21-100	30	33	18	14	5	178
101-500	32	37	18	10	4	163
501 tys. i więcej mieszkańców	34	31	21	8	6	128
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	29	28	20	13	11	166
Północno-wschodni (Białystok)	24	27	34	6	9	70
Północny (Gdańsk)	27	46	11	12	4	105
Południowy (Katowice)	31	35	16	11	7	163
Południowo-wschodni (Kraków)	20	40	30	3	6	161
Środkowowschodni (Lublin)	15	34	26	6	18	84
Środkowozachodni (Poznań)	24	34	28	14	0	137
Południowo-zachodni (Wrocław)	31	22	28	9	10	110
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	21	30	25	12	11	417
Zasadnicze zawodowe	27	31	26	10	6	246
Średnie	28	41	20	6	5	265
Wyższe	41	35	21	3	0	68
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	41	32	15	9	2	53
Pozostali umysłowi	29	41	19	6	5	214
Pracownicy handlu i usług	15	43	28	10	5	61
Robotnicy wykwalifikowani	27	29	24	12	7	258
Robotnicy niewykwalifikowani	24	34	20	13	9	146
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	13	27	32	22	5	37
Rolnicy	19	30	30	7	13	174
Prywatni przedsiębiorcy	35	28	26	2	9	43
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 450 tys.zł	18	39	27	9	6	33
451-700	18	30	26	11	15	159
701-950	22	30	25	11	11	209
951-1200	27	33	27	8	4	198
1201-1450	25	34	27	7	7	137
1451-1700	35	29	25	8	3	75
1701-1950	23	38	17	15	6	52
1951-2200	26	48	11	13	2	62
Powżej 2200 tys.zł	48	36	9	6	1	69
<u>Odczucia co do przyszłości kraju</u>						
Nadzieja	54	23	9	10	4	304
Nadzieja i obawa	16	45	25	5	8	458
Obawa	7	25	39	17	10	228
Trudno powiedzieć	25	0	50	0	25	4
<u>Przynależność do b.PZPR</u>						
Należał	22	38	29	7	4	106
Nie należał	26	33	23	10	8	872
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	18	37	34	7	5	128
Centrum	24	32	24	12	7	451
Prawica	35	34	17	8	7	315
Trudno powiedzieć	17	37	25	6	15	93
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	41	28	24	3	3	94
Skupionych w OPZZ	29	24	34	11	2	55
Innych	25	32	32	11	0	28
Nie należący do żadnych	24	35	22	10	8	797
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	39	32	14	11	4	453
Zły	12	36	41	6	5	296
Trudno powiedzieć	19	33	20	12	17	247

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają:</i>			Liczba osób
	zbyt wolno	wystarczająco szybko	zbyt szybko	
Ogółem	41	42	17	935
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	45	39	15	458
Kobiety	37	45	18	477
<u>Wiek</u>				
Do 24	43	38	20	101
25-29	39	49	12	90
30-39	43	41	16	256
40-49	39	41	20	153
50-59	42	42	16	138
60 lat i więcej	39	45	17	197
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	36	45	19	377
Miasto	44	41	15	558
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	41	40	19	111
21-100	42	45	13	172
101-500	44	45	11	150
501 tys. i więcej mieszkańców	50	31	18	125
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	46	34	19	160
Północno-wschodni (Białystok)	45	29	26	65
Północny (Gdańsk)	43	45	11	99
Południowy (Katowice)	52	36	12	146
Południowo-wschodni (Kraków)	36	48	17	151
Środkowowschodni (Lublin)	24	54	22	76
Środkowozachodni (Poznań)	30	51	18	135
Południowo-zachodni (Wrocław)	46	41	14	103
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	36	45	19	378
Zasadnicze zawodowe	43	42	15	238
Średnie	43	42	15	251
Wyższe	50	31	19	68
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	54	33	13	52
Pozostali umysłowi	43	41	16	207
Pracownicy handlu i usług	42	50	8	60
Robotnicy wykwalifikowani	40	43	16	242
Robotnicy niewykwalifikowani	37	48	15	131
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	56	23	21	34
Rolnicy	29	48	23	157
Prywatni przedsiębiorcy	59	24	17	42
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 450 tys. zł	30	60	10	30
451-700	42	40	18	139
701-950	31	53	15	191
951-1200	39	39	22	193
1201-1450	41	44	15	129
1451-1700	46	32	22	72
1701-1950	38	52	10	50
1951-2200	59	34	7	61
Powyżej 2200 tys. zł	53	28	19	68
<u>Odczucia co do przyszłości kraju</u>				
Nadzieja	54	37	9	284
Nadzieja i obawa	36	46	18	438
Obawa	35	43	22	207
Trudno powiedzieć	25	50	25	4
<u>Przynależność do b. PZPR</u>				
Należał	36	40	24	100
Nie należał	41	43	16	820
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>				
Lewica	36	36	27	124
Centrum	37	46	17	426
Prawica	51	37	12	305
Trudno powiedzieć	28	52	20	71
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	52	29	19	95
Skupionych w OPZZ	33	50	17	52
Innych	44	33	22	27
Nie należący do żadnych	40	43	16	744
<u>Kierunek rozwoju sytuacji w kraju</u>				
Dobry	47	42	10	438
Zły	38	38	24	273
Trudno powiedzieć	32	47	21	224